

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A PÅ TINGRETTSDOMMER B, X TINGRETT. SAK NR 51/05.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 27. juni 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Kari Mjølhus, Trine Buttingsrud Mathiesen, Eva Nygaard Ottesen, Helen Bjørnøy og Inger Lise Gjørsv. De tre siste har møtt som personlige vararepresentanter for Jon Høyland, Halvor Kjølstad og Wenche Frogn Sellæg som alle hadde forfall.

Tilsynsutvalgets leder, Anne Lise Rønneberg i Borgarting lagmannsrett, har fratrudd som inhabil i saken, og Kari Mjølhus, Hålogaland lagmannsrett, har trådt inn i hennes sted.

Ved brev av 13. mai 2005 har A inngitt klage på sen saksbehandling ved X tingrett. Som saksforberedende dommer i saken har Tilsynsutvalget ansett tingrettsdommer B som innklaget dommer. Klagen er forelagt tingrettsdommer B til uttalelse. Embetsleder ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksforholdet er i korthet følgende:

Ved stevning til X byrett av 29. juni 1990 anla C søksmål mot staten v/Finansdepartementet med krav om erstatning for det økonomiske tap C hadde lidt ved at staten v/Norges Bank i midten av 1970-årene blokkerte konkursforfølgning mot D-rederiene og medvirket til at C's skip rettsstridig ble pantsatt til Den norske Bank (den gang Den norske Creditbank).

Staten v/Regjeringsadvokaten bestred kravet i tilsvar av 11. august 1990, og gjorde dessuten gjeldende at kravet under enhver omstendighet var foreldet. Det ble forhandlet særskilt om foreldelsesinnsigelsen i rettsmøte 17. og 18. november 1992. Retten fant ikke grunnlag for å avsi dom i foreldesspørsmålet på dette tidspunkt.

Siden forhandlingene i november 1992 har saken flere ganger i samråd med partene vært stilt i bero/stanset i påvente av avgjørelse i saker av betydning for den verserende sak. Det ble i 1992/93 truffet endelig avgjørelse i sak mellom C og pantlover i ..., Den norske Bank, og den 14. august 2003 i sak mellom C og pantsetter, F. Begge avgjørelser gikk i C's disfavør. I forbindelse med den siste saken samtykket retten ved brev av 21. mai 2001 i at saken ble stanset i halvannet år, frem til 10. november 2002.

I januar 2001 overtok tingrettsdommer B saksforberedelsen i saken. Før dette tidspunkt var det andre dommere ved X byrett/X tingrett som hadde håndtert saksforberedelsen i ulike perioder.

I prosesskrift av 29. oktober 2002 ble saken begjært igangsatt av C. Prosesskriftet var sendt av advokatfullmektig A i advokatfirmaet I. I brev av 23. januar 2003 ba retten prosessfullmektigene uttale seg om saken var klar for berammelse av hovedforhandling. I

prosesskrift av 17. februar 2003 fra advokatfirmaet G v/advokat H v/advokatfullmektig A fremkommer det at nye opplysninger i saken fremtvinger nye undersøkelser, og at saken på dette tidspunkt ikke var klar for beramning.

I prosesskrift av 23. juni 2003 opplyste Regjeringsadvokaten at C og staten v/ Justisdepartementet hadde inngått forlik i et annet erstatningssøksmål C hadde anlagt mot staten. Regjeringsadvokaten uttalte videre at man senere ville komme tilbake til spørsmålet om forlikets betydning for C erstatningskrav mot staten v/Finansdepartementet.

I prosesskrift av 19. mai 2004 drøftet Regjeringsadvokaten mulige virkninger av det angjeldende forliket. Det ble reist spørsmål ved om retten som følge av rettskraftsreglene ville måtte avvise søksmålet mot staten v/Finansdepartementet.

I brev av 29. januar 2004 orienterte advokat H retten om at han fratradte som prosessfullmektig for C. A meldte seg som ny prosessfullmektig for C ved prosesskrift av 24. juni 2004. A opplyste å være fast ansatt i partens tjeneste og tok del i styrelsen av partens anliggender. I brev fra retten til A av 5. juli 2004 ble A bedt om å fremlegge dokumentasjon på arbeidsforholdet. A besvarte dette brev ved sitt brev til retten av 30. juli 2004. I prosesskrift av 13. oktober 2004 fremkom Regjeringsadvokaten med kommentarer til spørsmålet om A kunne aksepteres av retten som prosessfullmektig.

I prosesskrift av 26. april 2005 etterlyste Regjeringsadvokaten rettens avklaring på spørsmålene om saken skulle avvises, og om A skulle aksepteres som prosessfullmektig for C. Det ble også foreslått at man allerede nå reserverte tid for hovedforhandling, for det tilfellet at saken ble fremmet til realitetsavgjørelse.

Etter tidspunktet for A's inngivelse av herværende klage til Tilsynsutvalget, er hovedforhandling i saken berammet i januar 2006.

Ved klage av 16. mars 2005 har for øvrig A innklaget den norske stat for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg som følge av X tingretts samlede behandling av den foreliggende sak.

Klager – A – viser til at C's erstatningssak mot staten v/Finansdepartementet har stått for X tingrett i 16 år. På tidspunktet for inngivelsen av klagen har ikke A hørt fra X tingrett i denne saken på om lag ett år. Det synes for ham åpenbart at en eller flere dommere bidrar til å trenere behandlingen av saken.

A viser i denne forbindelse til rettsapparatets håndtering av de øvrige retts sakene C har initiert, og påstår at det er ingenting som tyder på at staten og domstolene akter å stoppe den ”punktering/trenering og forpurring av rettferdig rettergang som nå har pågått over en periode på 30 år”.

A skriver videre følgende:

”Staten har en plikt til å avslutte denne til dels kriminelle domstolsvirksomhet som både jeg og C nå opplever. Verken vi eller samfunnet for øvrig kan akseptere slik behandling. Vedkommende involverte dommere bør innstille sin virksomhet umiddelbart, enten frivillig eller ved makt.”

Innklagede – tingrettsdommer B – opplyser at hun overtok saksforberedelsen i saken i januar 2001. Saken hadde da status som stanset, og stansingsfristen utløp 10. november 2002.

Med bakgrunn i den sakshistorikk det er redegjort for ovenfor, siteres følgende fra tingrettsdommer B's uttalelse:

”Pr. i dag er altså situasjonen at det foreligger særlig et tvistepunkt av prosessuell karakter, nemlig det ikke helt enkle avvisningsspørsmålet. Undertegnede erkjenner at vurderingen av dette har trukket ut i tid, noe jeg sterkt beklager. Jeg har heller ingen bedre forklaring enn at problemstillingen forutsetter en tolking av deler av den 150 sider lange dommen avsagt av X tingrett 28. februar 2001. Dette er arbeidskrevende, og i en travel dommerhverdag er det dessverre vanskelig å til enhver tid foreta en ideell prioritering av sine ulike oppgaver.

Partene har imidlertid nå fått beskjed om at hovedforhandling uansett er berammet i januar 1996” [formodentlig 2006].

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om å få forklare seg muntlig.

Utvalget legger til grunn at klager har klagerett. Det vises til domstoloven § 237 første ledd nr 1. Det følger av denne bestemmelsen at parter, prosessfullmektiger, sakkyndige, vitner og andre personer som mener at en dommer har overtrådt bestemmelsene i § 236 og som selv har vært direkte berørt av dette, har rett til å klage dommeren inn for Tilsynsutvalget. Klagerens status i saken er noe uklar. X tingrett har ikke klargjort om han skal aksepteres som prosessfullmektig for C, og det virker uansett i klagen som han mest opptrer på egne vegne. Utvalget legger til grunn at klageren selv må anses som direkte berørt, og at han derfor har klagerett.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd.

Tilsynsutvalget behandler saken som en klage over sen saksbehandling mot den dommer som nå har ansvar for saksforberedelsen. Klageren er i klagen sterkt kritisk til en rekke dommere ved X tingrett, og for øvrig til rettsvesenet generelt, men kritikken er dels for uspesifikk til å kunne tas under behandling, dels gjelder den forhold hvor klagefristen er utløpt.

Det fremgår av prosesskriv fra Regjeringsadvokaten og uttalelsen fra tingrettsdommer B, at tingretten nå har ansvar for to oppgaver: Beramme hovedforhandling i saken, og treffe avgjørelse i spørsmålene om hvorvidt saken skal avvises og om A skal aksepteres som prosessfullmektig.

Retten ba i brev av 23. januar 2003 om at partene tok stilling til om saken var klar for berammelse av hovedforhandling. A gjorde i prosesskriv av 17. februar 2003 oppmerksom på at ”nye opplysninger tvinger frem ytterligere undersøkelser, herunder fremleggelse av

ytterligere bevis, dokumentbevis og vitner". Han anså på det tidspunkt ikke saken som klar for beramning. Det fremgår videre av saken at A hadde problemer med å få ut dokumenter som skulle befinne seg i Finansdepartementets arkiv, og i prosesskriv av 24. juni 2004 er det opplyst at han ennå ikke har fått tilgang på alle dokumentene. Saksøkte inviteres til et samarbeid om å få dokumentene frem. Hvis dette ikke lar seg gjøre, ønsker A et saksforberedende møte, hvor det blant annet kan drøftes berammelse av hovedforhandling. Det ble også lovet en vitneliste innen to uker. Så vidt Tilsynsutvalget kjenner til, har det, med unntak av et brev til retten av 30. juli 2004 om A's adgang til å gjøre tjeneste som prosessfullmektig, ikke kommet nye prosesskriv til retten fra A eller hans part etter dette. Det er dermed uklart om klageren og hans part på noe tidspunkt etter dette har ment at saken var klar for berammelse av hovedforhandling.

Hovedforhandling var også vanskelig å beramme før de prosessuelle avgjørelser i forhold til eventuell avvisning og A's rolle som prosessfullmektig, var tatt. Etter at det trakk ut med disse avgjørelsene ba Regjeringsadvokaten i prosesskriv av 26. april 2005 om at det ble reservert tid for hovedforhandling, for det tilfellet at saken ble fremmet til realitetsavgjørelse. Hovedforhandling er deretter berammet av dommeren til januar 2006.

Under disse omstendigheter er det vanskelig å se at A og hans part har noen grunn til å bebreide dommeren at det ikke tidligere er berammet hovedforhandling. Spørsmålet blir dermed om dommeren kan bebreides at det har tatt for lang tid med de prosessuelle avgjørelser.

Begge avgjørelser skal treffes av retten ex officio, og de forutsetter dermed ikke at krav om avgjørelse fremmes av partene. Samtidig har retten for begge spørsmål vært avhengig av opplysninger fra partene.

Regjeringsadvokaten drøfter i prosesskriv av 19. mai 2004 virkningene av at X byretts dom av 28. februar 2001 var rettskraftig, og anviser at tingretten ex officio må ta stilling til om dommen medfører at nærværende sak må avvises.

Etter A's brev av 30. juli 2004, hvor det ble redegjort for ansettelsesforholdet, kunne retten ta stilling til om A kunne aksepteres som prosessfullmektig, eventuelt be om ytterligere dokumentasjon i den forbindelse. Prosesskriv av 13. oktober 2004 fra Regjeringsadvokaten innledes med "I påvente av tingrettens beslutning av om A skal tillates å opptre som prosessfullmektig ..., vil staten kort bemerke:"

Regjeringsadvokaten har dermed gjort tingretten oppmerksom på de avgjørelser som måtte treffes henholdsvis i mai og oktober 2004. Det var på klagetidspunktet 13. mai 2005 og på tidspunktet for dommerens uttalelse i klagesaken, den 8. juni 2005, ikke truffet noen avgjørelse. Så vidt Tilsynsutvalget har fått opplyst, har dommeren heller ikke bedt om noen uttalelse eller eventuelt nærmere dokumentasjon fra partene, eller underrettet partene om når avgjørelse kunne forventes.

Tilsynsutvalget har forståelse for at det i en travel hverdag med mange rettsmøter kan være vanskelig å finne tid til arbeide med saker av dette omfang. Det må også ses hen til at den private part/A ikke selv har purret på avgjørelsene, eller på annen måte signalisert at saken nå måtte fremmes.

På den annen side påhviler det dommeren et ansvar for at saksbehandlingen ikke trekker slik i langdrag som her. Det at saken, som altså er anlagt i 1990, er svært gammel, tilsier

også at man bør tilstrebe en avslutning, selv om den innklagede dommer ikke kan bebreides for tidligere tidsbruk. Det må også legges vekt på at dommeren ikke har underrettet partene om når avgjørelse kunne forventes. Dersom det ikke var mulig å finne tid til å treffe de prosessuelle avgjørelser innenfor rammen av de normale gjøremål, hadde dommeren ansvar for å gjøre avtale med avdelingens eller domstolens leder om frigjøring av slik tid.

Tilsynsutvalget vil generelt bemerke at også domstolens ledelse har et selvstendig ansvar for å legge forholdene til rette for at sakene kan behandles innen rimelig tid

Ved en samlet vurdering er Tilsynsutvalget kommet til at dommeren kan bebreides at de prosessuelle avgjørelser ikke er fattet innen rimelig tid og konkluderer med at det må reageres med disiplinærtiltak i form av kritikk.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig

vedtak:

Tingrettsdommer B gis kritikk for å ha overtrådt de plikter stillingen medfører, og dermed for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes sorenskriveren i X, Justisdepartementet og Domstoladministrasjonen til orientering.